

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

81. Sancianum, & Macao.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

81.
Sancianum,
& Macao.

pernoctaturis tamen in sua naui, & in ora regni anchoras missuris. Sic longinquè libatum negotium, & quot annis sensim familiarius prouectum, eò tandem perductum vt daretur iis portus, quo se à ventis illic furentibus tegerent; & solum vbi se quiete reficerent, suasque res in tuto deponerent, dumtaxat à continenti procul, modo hac, modo in aliis insulis, aut prorsus, aut prope desertis. Prima illarum è regione Iaponiæ Nimpi cornu, quod Liampus deinde à Lusitanis dictum; deinde ad australem plagam aliæ atque aliæ quibus Cantonienfis Prouinciæ limes prætenditur, atque inter has illa olim obscura, & ignota, nunc morte Xauerij, ac nomine nobilis Sancianum, vna ex tribus quas vocabulum Sanceu comprehendit, octana intra mare leuca; vmbriis quidem amœna syluestrium arborum; sed montosa inculca, inhospita, proin apta quæ permitteretur Lusitanis, cum eius versus Macaum acumen in portum desinat, capacem, & placidum, quem eius obiecta faucibus exigua insula præstat à Tiphonum rabie securum. Illic sua obibant commercia Lusitani & turgurionum sibi extra nauim ad nonnullam quietem ex virgultis, & fronde tenebant, quæ ventis post nundinas ad vela cientibus; læto incendio debebunt; grato Sinensibus fidelitatis, & modestiæ documento, quod tunc potissimum necessarium erat Lusitanis firmiori præsidio destitutis. Explorata enim aliquot iam annos illorum fides ad receptum promeruit insulam, milliariibus quinquaginta interiorem regno, nomine Hianseianum, saxosam, asperam, desertam, Quanceo vrbe primaria Cantonienfis Prouinciæ leucas distitam triginta, ea in fauces fluminis quod Quanceam fertur, promotorium mittit milliarium trium circuitu peninsulam faciens, isthmo tenui cum insula iunctum. Isthmum Sinæ ab ea transuerso muro distraxere, porta solum vnica peruio, eamque peninsulam Lusitanis dedere habitandam, suo quidem haud paulo impensius commodo quàm Lusitanorum, vt se Piratarum infestatione liberarent sua latrocinia perpetua subducentium in portum peninsulæ Lusitanis concessæ. Expeditionem Lusitani non modo in illos, sed reliquos etiam Prædones qui latè id mare percurfabant, libenter suscipiunt; verum hac lege, vt sibi liceret ab iis cauere, & munitiuncula extructa se portumque ab iis defendere. Quo impetrato fundare incipiunt illam hoc æuo cebratissimam Macaum, urbem, arcem, emporium locupletissimum vltimi Orientis; expectandis in Japoniam, Philippinas, Molucam, Cocincinam, Tunchinum, Cambaiam item, Sianum, & Malacam ventis, fidam, & commodam stationem vox Macag detrita (vt reliquæ tam longo itinere aduenæ in Europam voces, Amagao profertri debuit, quòd in eo portu; Gao nuncupato, idolum Amacoleretur. Dei quidem vrbs cum fundaretur vocata est, vsus vetustam Macao appellationem sapientibus inuitis retinuit; ipsa nec ambitu valdè ampla, nec ciuibus frequens, sola se ostentat mercaturæ longinquæ opportunitate, ac securitate, nam arce inexpugnabili fulcitur: vadolum

vadosum vndique circum mare, naues bellicas procul arceat. Par quidem & iis, & gaulis quantumuis immanibus quæ portum subeunt, sed necessariò coactis in eo ingressu murû propugnaculi radere sub ictu igniarij apparatus formidabilium tormentorum: à terra ciuitas in plano sex propugnaculis clauditur exquisito armatis ænei fulguris instrumento; & gemino ex colle duo præsidia egregiè instructa exterioribus imminent fulminandis, & accessu hostium prohibendo. Sic bellè ac prouidè comparata Batauorum crebras incursiones fregit, euasitque semper experientia illarum robustior; fixis ergo in hoc Sinarum aditu sedibus Lusitani; post Quanceum quoque per diem admissi, modo se in naues pernoctaturi recipere, tranquillè commerciis, instabant, cum cœpit fœx hominum, quæ in multitudine nusquam deest, rebus Sinarum dolo, aperta iniuria, & rapinis admoliri manus, creuitque annorum processu facinus, quoad tandem multorum cruentis suppliciiis satisfactum est publicæ æquitati, haud tamen propterea desit illorum crimen in omnes refundi, Lusitani omnes haberi pro improbis, agi de illis criminose in aula Pechinensi; decerni (vt scribit P. Melchior Nunnius) iudicata sententia, homines esse suspectæ fidei; quæstum ab iis ducendum quem de suis præberent commerciis; ab iisdem cauendum tanquam latronibus, hoc ij titulo notabantur, habebantque offensos prædem Mandarinis, quod eorum nonnullos, diuinis prope assuetos honoribus comites Legati Lusitani tractassent contumeliosè; nec tulissent illum minus honorificè in Sinis quàm in Lusitania obseruari, cuius tumoris, & imprudentiæ honorarium hoc fuit nemo vt Legatus ex ea natione per annos aliquot sit admissus: accumulandis quoque ad vera mendaciis, accusabantur plagiarij aduersus indigenas & cæcorum ad paranda conuiuia illorum carnibus, quod ex vulgi rumore ita crudè arreptum vt quidam propterea Lusitani atrocissimè torquerentur alij ægrè calumniam purgarent, sed viros prudentes mouebat grauius quod mari tantum possent Lusitani; spectabant iniquis oculis formidolosas eorum naues, ad quas nauigia Sinarum bellica erant speculæ instar ad arces inuictas: earum machinas longè alias ab suis longa serie minaces; Falancas vocabant, Francas volentes intelligi, quam vocem cum R. littera careant, ori vt possunt accommodant, harum mole, armis & vitribus nauium, non solùm à Francis domita maria, sed magnam partem Indiarum, atque adeo Malacam olim suam insulurrabant Saraceni à quibus Franci omnes dicuntur Europæi, & vox Falanchæ, seu Franchæ illuc inuecta est: ac nisi Cantonenses Mandarinis Lusitanis, lucri promulsis fecisset mitiores, nauésque illæ tantum fornicata, Sinas semper auxissent pecuniis & mercimoniis, Lusitanos adhuc malè consistentes, illinc Sinæ tentassent expellere quod nunc arbitror frustra foret. Ita nihilominus ardebant in illos odia vt in consilia publica interpellaret semper Orator aliquis de Lusitanis Macao extrudendis, nihilque adeò cauebat Doctor Paulus Sinensis Christianus quam ne id ad

81.

Odia Sin. in
Lusit. vnde?